ČÍSLO 6 • ROČNÍK XII • 15. ČERVNA 1956 • CENA 60 HALÉŘŮ

Mateřídouška

Časopis pro nejmenší čtenáře

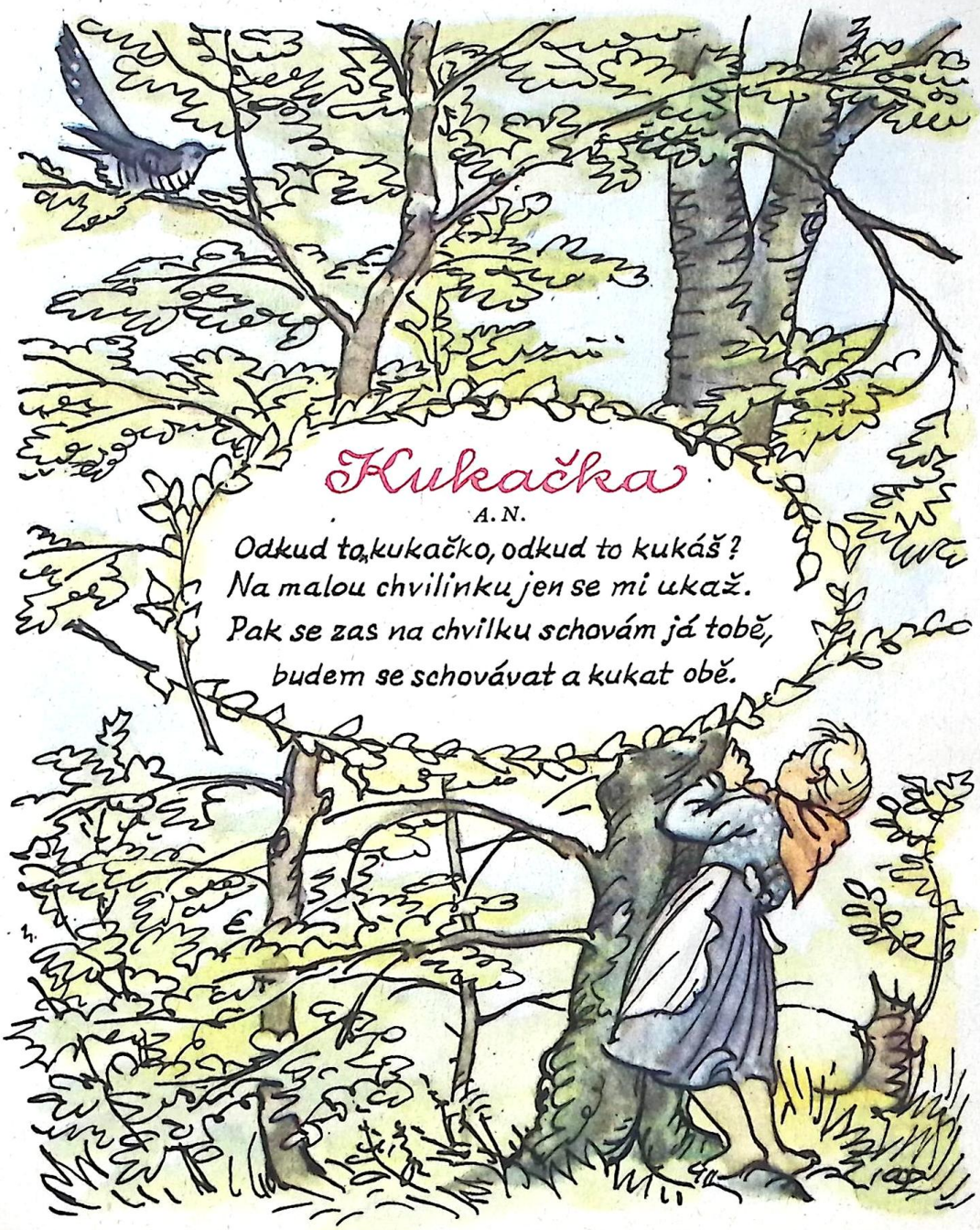

Kukačka

A. N.

Odkud ta, kukačko, odkud to kukáš?
Na malou chvilinku jen se mi ukaž.
Pak se zas na chvilku schovám já tobě,
budem se schovávat a kukat obě.

STRAŠIDLO

Karel Černý

Takový to byl pěkný den a tak divně skončil!

Celé odpoledne se Honda s Oldou toulali za humny, až u lesa byli, chundelatá Lapka všude s nimi. K večeru, když už byli vylítaní a unavení, sedli si na zahrádku pod jabloní. Bylo ticho, snášelo se šero. Nízko nad obzorem, na šeřícím se nebi zazářila jasná hvězda. Z luk bylo slyšet chvějivý stříbrný hlásek cvrčků a koníků i hrkavé volání bažantů a čiřikání koroptví. Nad vonící luka vyplouval velký oranžový měsíc. Honda se tiskl k Lapce, hřála ho jako kamínka. Díval se na měsíc a na hvězdu.

„To je tatínek," povídá Oldovi a ukazuje na měsíc. „A to je maminka!" ukázal na zářící hvězdu.

Olda kývl. „A kde jsi ty?"

Lehli si naznak na zem a pátrali po dalších hvězdičkách.

„Už jednu vidím!" ukazoval Olda prstem vzhůru nad sebe. „Podívej se, to jsi ty!" Mihotavě se tam třpytila malá, droboulinká hvězdička a chvěla se, jako by jí byla zima. Pátrali po dalších. Jak nebe tmavělo, přibývalo jich rojem. Druhá! Třetí! A čtvrtá a pátá a šestá . . . A pak se jich začínalo rozsvěcovat tolik, že už je nestačili počítat.

Zavál větřík a rozčeřil listy na jabloni. Zavlnily se třpytivě a zašelestily, jako by na jabloň s výšky pršely stříbrné dukáty.

Mihl se nad nimi tmavý stín — jako černý list to neslyšně přelétlo a sneslo se to někam do rohu zahrady. Bylo ticho tichoucí a najednou se plačtivě a žalostivě ozvalo: „Húúúú, húúú!"

Honda se přitiskl k Oldovi. „Slyšel jsi to?"

„Co?"

„Někdo tu pláče."

„Kde?"

„Poslouchej!"

Se zatajeným dechem naslouchali. A zase se to ozvalo — měkce, naříkavě: „Húúúú, húúú . . ."

„Co to je?" šeptal Olda.

„Já nevím," šeptal Honda s očima dokořán. Vstal a rozhlédl se. „To je tma! Pojď domů!"

Olda vyskočil, popoběhl, Honda se rozběhl za ním a předběhl ho. Nechtěl zůstat pozadu. Do třetice se za nimi ozvalo tajemné húúú, húúú . . . Potom něco heklo a žuchlo, Lapka plačtivě vyštěkla a na Hondu padla hrůza. Už je to u nich, už je to dohání, už je to chytá!

Skočil ke kůlničce a přikrčil se ke zdi. Strachy se celý rozklepal, nohy

se mu třásly, srdce mu tlouklo, dýchal jako čtyři . . . A už se ze tmy mezi stromy vyhoupl černý stín, zadupal, zafuněl a mířil rovnou na Hondu. Honda jenom vyjekl, schoulil hlavu do klína a v hrůze zavřel oči jako pštros . . .

Přiskočilo to k němu zleva i zprava. Zleva ho to povalilo, zprava mu to olízlo tvář. Upadl, zanaříkal, otevřel oči — a pak si oddychl: to zleva — to byl Olda, to zprava — Lapka.

Leželi na zemi, Lapka nad nimi a očichávala je. Divila se asi, co to dělají, na co si to hrají. „Co mě strkáš?“ zavyčítal Honda Oldovi a otíral si olíznutou tvář. „Nech si to!“ vybafl na Lapku, která ho chtěla ještě jednou olíznout.

„Já jsem tě nestrkal, chtěl jsem se tě jenom chytit,“ vysvětloval Olda.

„A co se ti to stalo tam . . .“ ukazoval Honda do tmy mezi stromy.

„Lapka se mi zapletla mezi nohy, svalil jsem se.“

Jak se předtím polekali, tak se teď museli smát, ale nedosmáli se. Ozvalo se po čtvrté: „Húúúú, húúú . . .“

„Pojď,“ přestal se Honda smát. Vyběhli ze zahrady a metelili si to oba přes dvorek domů. Honda vběhl do kuchyně, ani nezaklepal, ani nepozdravil. „Tati, někdo tam venku pláče!“ Táta otevřel okno dokořán a zase se ozvalo: „Húúú, húúú . . .“

„Slyšíte?“ zajíkl se Honda.

„Sýček,“ klidně na to táta. „A to nepláče, to asi na tebe volal: Jdi domůůů, jdi domůůů . . . Takhle pozdě se chodí domů? Inu: umyj se, navečeř se a pak si spolu musíme pohovořit.“

Ach jo! Honda si povzdychl a posmutněl. Takový pohovor — to znamená přiznávat si, že — toť se ví — za tmy se domů nechodí. Je to tak? Marná sláva — je. A je to možné, že by ten sýček opravdu volal: Jdi domůůů, jdi domůůů?

Tak či tak, sýček — nesýček, hovor — nehovor: takový pěkný den to byl a tak nepěkně končí. Ale ať! Jen když se člověk ze všeho dostal šťastně domů!

ZACHRÁNĚNÁ RYBKA

Zdeněk Spilka

Byla jedna vodička,
v té vodičce rybička.

Palach skrýval rosničku
na zeleném žebříčku.

Blízko bydlel soused rak,
ten, co nosí hnědý frak.

Ve svornosti, vesele
žili si tři přátelé.

Jednou ale potápka
k vodičce si přiťapká.

Spustila se na hladinu,
chystala se na hostinu.

Bystrým zrakem ke dnu shlíží,
zobákem už k rybce míří.

Jak to uzří rosnička,
zakuňká hned na strýčka.

„Jářku," dí rak, „lačný ptáku,
hneď pusť rybku ze zobáku!"

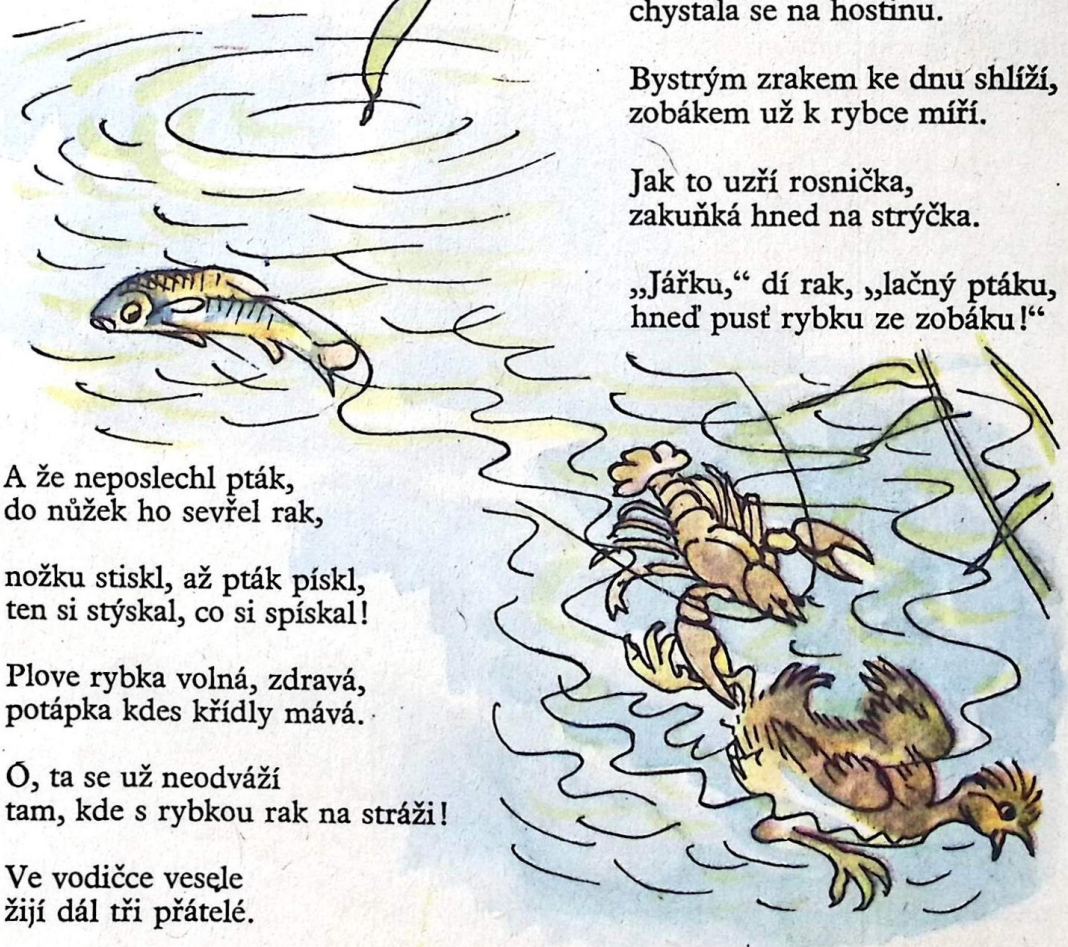

A že neposlechl pták,
do nůžek ho sevřel rak,

nožku stiskl, až pták pískl,
ten si stýskal, co si spískal!

Plove rybka volná, zdravá,
potápka kdes křídly mává.

Ó, ta se už neodváží
tam, kde s rybkou rak na stráži!

Ve vodičce vesele
žijí dál tři přátelé.

LESNÍ CESTA

Olga Pražáková

Tolik světla, tolik stínu,
tolik voní jehličí!
Brouček leze za křovinu,
veverka si zacvičí.

A ten malý mraveneček
je tu také rád.
Na zádečkách dřívko vleče,
bude stavět hrad.

Ještěrka se ráda sluní.
Nechoď, chlapče, v lese bos!
Had si hoví na výsluní,
v trávě bzučí hejno vos.

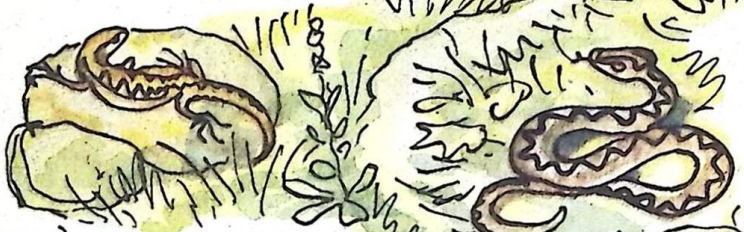

Větérek se pohupuje
tiše v boroví,
také zajíc-ušák tu je
a les usnul — spí.

Teď se ticho procházívá,
za chviličku přijde noc.
Stará sova ještě zívá
a ty, sýčku, nekřič moc!

Krásně je však ráno v lese,
rosa trávu umývá,
světlo všeho dotýká se,
kos svou radost vyzpívá.

I ten cvrček pěkně cvrká,
slunce líbá květinu
a srneček do daleka
vede lesem rodinu.

I sekerka dřevorubců,
i ta pilka zpívat zná.
Vesele si poskakuje
a dělník se usmívá.

PODIVNÁ PLACIČKA

Jiří Binek

Váša seděl na bobečku u potoka, koukal na splávek a za splávek a cosi ho znepokojovalo. Za splávkem, po písčitém dnu, ozářeném sluncem, něco utíkalo. Po každé se to objevilo tam, kde končí stín olše, běželo to po dně, těsně před splávkem to sebou mrsklo a bylo to — fuč. Co to může být? Takhle se Váša díval do potoka již mnohokrát, ale nikdy si toho nevšiml.

Jednou je ta záhada malinká jako desetník, po druhé veliká skoro jako dlaň. Váša si vykasá rukáv košile, položí se na břeh a myslí si: „Chytnu to a ukážu babičce.“ Jenom pozor, aby ho to nekouslo do prstu! Váša má trochu strach, ale jeho zvědavost jako by měla bič: švihne, a ty musíš udělat, co ona chce.

Jenomže ta podivná placička sebou hodí hned tam, hned onam, a za nic na světě ji nechytíš, jenom písek zvíříš.

Zvířátko to žádné není, hlavičku to nemá, nožky to nemá — je to zvláštní.

Když se písek zase usadil, Váša si všiml, že to utíká zároveň s listem či lístečkem spadlým do potoka.

A vtom mu projelo hlavou:

„Vždyť je to stín!“

A byl rád, že tu záhadu rozluštil sám.

BRATŘÍČEK

Lucie Jirotková

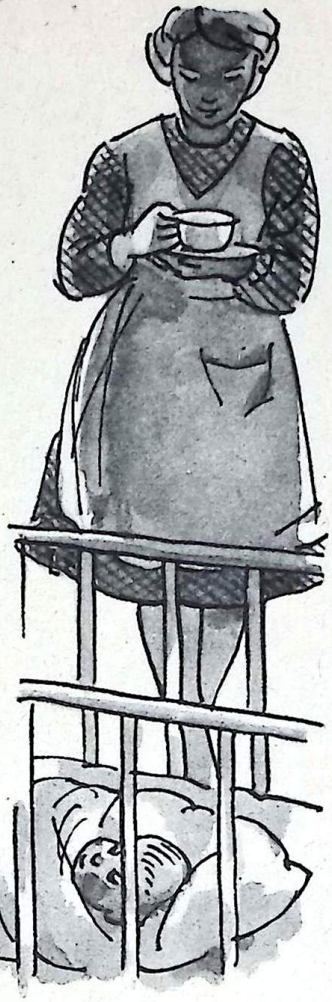

V bílé postýlce leželo nemluvně. Bylo lehce zavinuto do peřinky, vonělo zásypem a prosluněným prádýlkem. Zdena se na ně nemohla vynadívat.

„Bratříčku, Petříčku!“ šeptala něžně. Dotýkala se malých růžových dlaniček a byla šťastna, když děťátko stisklo její ukazováček drobounkými prsty. Pozorovalo Zdenu modrýma chápavýma očima, usmívalo se a tichounce, blaženě broukalo.

„Mami,“ zaprosila Zdena nesměle a vroucně, „ty mi to asi zase nedovolíš, ale já bych tolik chtěla . . . ty víš, co!“

Maminka opravdu hned věděla. Zavrtěla rozhodně hlavou:

„Kdepak, Zdeno, přece jsem ti to už tolikrát vysvětlovala! Petříčka chovat nemůžeš! Je maličký, počkej, až bude sedět! Pročpak nechováš svého Honzíka?“

Maminka vzala z kočárku plaváka, velikého jako skutečné dítě, a podala ho Zdeně. „Podívej, má zrovna takovou peřinku jako Petříček, i košilku a kabátek má jako on, je zrovna tak veliký jako Petříček, má modré oči jako Petříček, je docela jako on!“

„Není jako Petřík!“ vykřikla Zdena umíněně. „Petřík je chlapeček, můj bratříček — a Honzík jenom plavák!“

Ale maminka znovu zavrtěla hlavou a odešla do kuchyně.

Po chvíli se vrátila se šálkem ovocných šťav. Zdena seděla na zemi, opřena zády o skříň, oběma rukama objímala peřinku. Ani se nepohnula. Maminka se láskyplně sklonila nad postýlkou. Z bílých peřinek na ni hleděl modrýma očima — plavák Honzík.

JAK ŠLO PSANÍ KOLEM SVĚTA

Samuil Maršak — Přeložil Jiří V. Svoboda

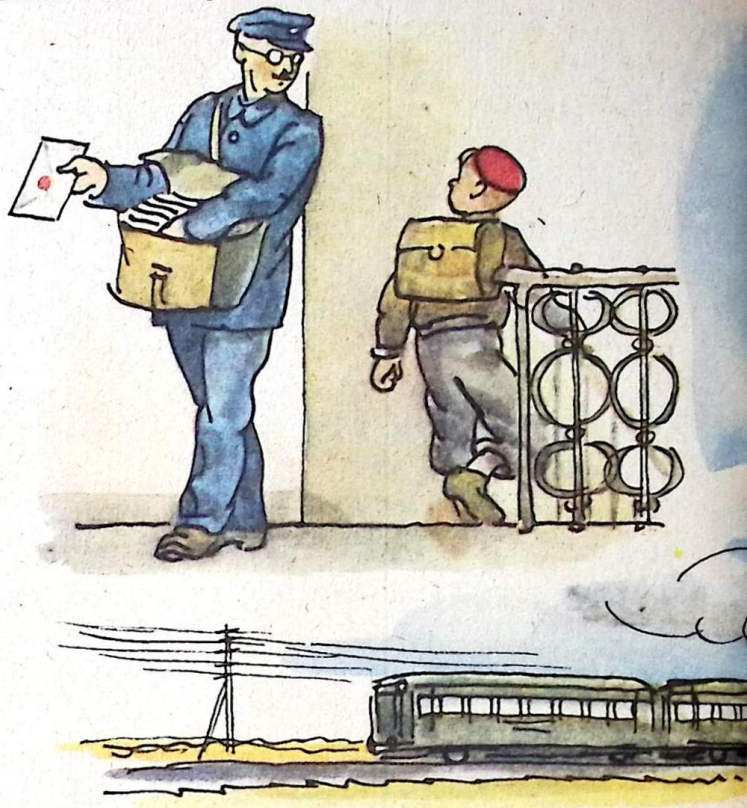

1

Kdo to klepe? Podívej se:
Přes rameno brašnu nese,
na hlavě má čepici,
na čepici číslici,
brašnu těžkou má
jen což! —
leningradský listonoš.

Do ramena
řemen řeže,
v brašně samé
dopisy:
z Taškentu
i Voroněže,
z Kyjeva
i Tbilisi.

V sedm začne směnu ranní,
v deset brašna scvrkne se,
do dvanácti všechna psaní
adresátům roznese.

2

„Cenné psaní z Rostova
pro soudruha Žitkova!“

„Cenné psaní pro Žitkova?
Promiňte, ten odcestoval.
Včera musel přesně v pět
do Londýna odletět.“

3

Žitkov letí za hranice
přes města i přes vesnice,
nad zelenou strání.
Žitkov letí. Jemu v patách
po kolejích vagon chvátá
a v něm cenné psaní.

Do přihrádek podél stěny
zásilky jsou roztříděny.
Tady každý vidí,
jak ve voze na lavici
dva poštovní úředníci
všechnu poštu třídí.

Dopisnice
do Tambova,
dva balíky
do Tbilisi,
časopisy
do Kirova,
do Charkova
tiskopisy,
do Minska dvě pohlednice,
cenné psaní — za hranice!

Po cestě
psaní
nejí, nepije,
nemusí postel mít.
Jen bez ustání
říká:
„Anglie,
Londýn
West,
Bobkin Street.“

5

Po londýnské dlažbě šedé
autobus teď právě jede
a v něm mnoho cestujících,
mezi nimi mistr Smith.
Tak, a už jsou ve stanici.
„Vystupovat! Bobkin Street!“

Po ulici Bobkin Street
kráčí rychle mistr Smith,
nese brašnu plnou psaní,
hubený je jako nit.

Po ulici jde a míří
k domu číslo dvacet čtyři.
Zazvoní tam, stručně poví:
„Psaní panu Žitkovovi!“

Vrátný dívá se zpod brýlí
na jméno i na příjmení:
„Kdepak, Žitkov? Ten tu není!
Odejel. Je v Brazilii.“

4

Neumí psaní
běhat ani létat,
ale když někdo
do schránky je hodí,
dojede psaní
třeba na kraj světa
letadlem,
vlakem,
autobusem,
lodí.

Psaní si může
bez jízdenky jet,
za širé moře doplout
na parnících.
Se známkou může
objet celý svět
ten malý zalepený
cestující.

6

Parník „Svět“
má prý jet
asi za dvě minuty.
Kdo chce jet,
spěchá hned
s kufrem do své kajuty.

Do jedné
nikdo však
s kufrem neuhání.
Pošťák tam
nese vak
a v něm cenná psaní.

7

Pod palmami v Brazilii —
slunce pálí tam jen což! —
pospíchá don Basilio,
unavený listonoš.

V ruce drží divné psaní
s cizí známkou, zmačkané.
Adresáta všude shání,
najít ho však ne a ne!

Na psaní jsou slova nová,
že pan Žitkov, adresát,
z Brazilie odcestoval:
„Zpět! Adresa: Leningrad!“

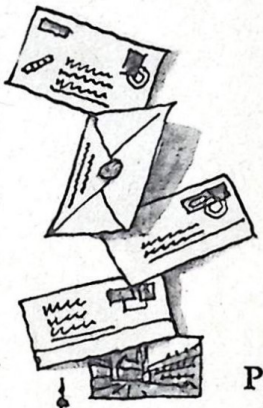

8

Kdo to klepe? Podívej se:
Přes rameno brašnu nese,
na hlavě má čepici,
na čepici číslici,
brašnu těžkou má
jen což! —
leningradský listonoš.

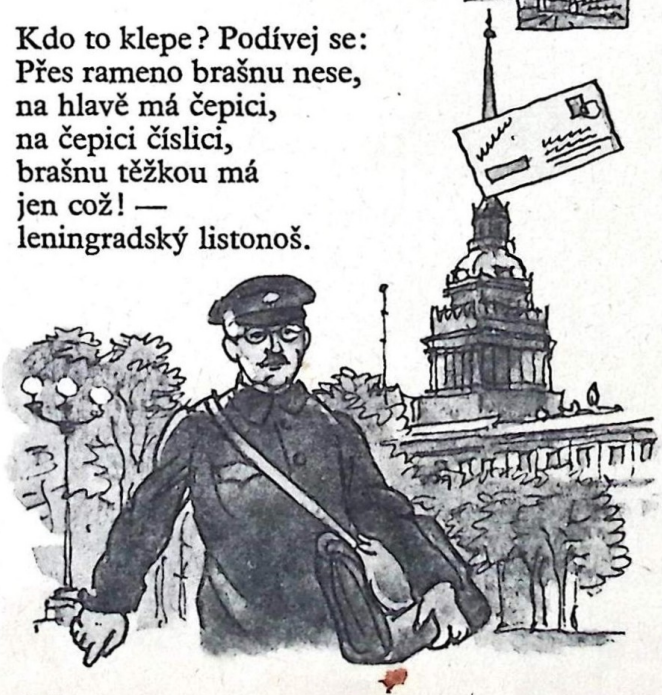

Ve dveřích mi dává znova
cenné psaní pro Zitkova.
„Pro Žitkova?
Borisi,
podepiš a vezmi si!“

9

Přítel skočí s postele.
„Je to ale veselé!
Podívej se, tohle psaní
jelo za mnou bez přestání,

po moři, jež nemá konce,
plulo za mnou k Amazonce,
plulo lodí, vez' je vlak,
jelo prostě všelijak . . .

Listonoši v brašnách těžkých
nosili to psaní pěšky,
proto sláva listonošům,
zpívejme jim do kroku!“

Čest a sláva listonošům
s těžkou brašnou po boku!

KRAJTA A KRÁLÍČEK

Jiří Felix

Tygrovitá krajta, veliký had v zoologické zahradě, už měsíc nejedla. Chtěli ji proto dobře nakrmit a dali jí králíčka.

Tlustá obluda se pomalými pohyby přibližovala ke své oběti. Rozeklaným jazýčkem trhavě sekala dopředu, dozadu, dopředu, dozadu. Králíček takové zvíře v životě neviděl. Nevěděl, v jakém je nebezpečí. Ani trochu se nebál. Zvědavě přihopkoval k hrozivé tlamě. Už už se chtěla otevřít. Králíček se sehnul a kousl krajtu do čenichu. Krajta v úleku odskočila. Rychle se obrátila a postrašena se odplazila do kouta. Králíček si sedl na bobek. Pracičkama si čistil čumáček a pátravě se rozhlížel kolem.

Krajta už za nic na světě ke králíčkovi nechtěla. Ošetřovatel ho donesl do drůbežárny. Dal ho do čistě vybílené králikárny. Za chvíli králíček spokojeně chrupal mrkev. Zato krajta byla bez oběda.

HONIČKA

Jaroslav Hanzal

Za naší chalupou na stráni
Voříšek kocoura prohání.

Přes příkop, po mezi, do křoví
utíká kocourek pejskovi,

nahoru, dolů a nazpátek
proběhli skulinou u vrátek

a zase dokola na stráni
kocourek Voříška prohání!

DIAMANTOVÁ SEKERA

(Litevská pohádka)

Jednou sekal chudák dříví na břehu řeky a najednou buch — sekera seskočila s topůrka a rovnou do vody.

Samozřejmě se potopila.

Chudák zaplakal lítostí.

„Ach, to je neštěstí! Běda mně, ubožákovi!“ hořekoval. „Jak budu sekat dříví bez sekery? Jak bez dřeva uživím rodinu?“

Vtom zachrastilo v křoví. Hup a dup, hup a dup — z lesa vyšel kulhavý stařík. Místo vousu měl šedý mech, místo knírů borové větévky a místo nosu jedlovou šišku.

„Proč pláčeš, dobrý člověče? Proč běduješ?“ ptal se.

„Jak nemám plakat?“ odpověděl chudák. „Upadla mi do vody sekera. Čím budu teď sekat dříví? Čím nakrmím děti?“

„Nu, té bídě bude lehká pomoc,“ pravil stařík. Shodil se sebe zelený kabát, zul střevíce a žbluňk do řeky!

Chudák ani nestačil okem mrknout, a už stařík lezl zpátky z vody ven. A v ruce držel zlatou sekeru.

„Tu máš,“ řekl, „vezmi. Je to tvá sekera?“

„Ne, ta není moje,“ odpověděl chudák.

Stařík se znovu ponořil a znovu vyplaval. Podával chudákovi stříbrnou sekeru.

„Je tvá?“

„Ne, ta není moje,“ odpověděl chudák.

Stařík se ponořil po třetí a vytáhl železnou sekeru.

„A co tahle?“ ptal se.

„Ta je má!“ vzkřikl chudák.

Chytil sekeru a chtěl utíkat domů. Ale stařík ho nepustil. „Počkej,“ pravil. „vezmi si i tyhle dvě. Když ty nejsi chamtivec, nejsem skoupý ani já.“

„Nu, když je to tak, děkuju ti,“ řekl chudák. „Nikdy ti to nezapomenu.“

A šel domů. Na rameni si nesl všechny tři sekery: zlatou, stříbrnou i železnou.

Ale cizí štěstí si najde vždycky závist-

níka. Uslyšel o chudákově štěstí bohatý soused a řekl si:

„Půjdu taky k řece; možná, že i mně přibude bohatství.“ Vzal sekeru, tak zlehounka ji nasadil na topůrko, že sotva držela, a šel.

Přišel na totéž místo. Jen jednou máchl topůrkem, sekera sletěla a žbluňk do vody.

„Oh, já nešťastný, já ubohý!“ vzkřikl boháč.

Vtom zachrastilo v křoví. Hup a dup, hup a dup — z lesa vyšel kulhavý stařík. Místo vousů měl šedý mech, místo knírů borové větévky, místo nosu jedlovou šišku.

„Kdo to tu křičí?“ ptal se. „Koho potkalo neštěstí v mém lese?“

„Já křičím,“ odvětil boháč. „Mne potkalo neštěstí. Sekal jsem dříví a najednou buch — sekera sletěla s topůrka a rovnou do řeky. Kdo mi ji teď vytáhne?“

„A třeba já,“ řekl stařík.

Shodil se sebe zelený kabát, zul střevíce a hup do řeky.

Ani se kola po vodě nerozběhla a stařík už byl venku. V rukou držel železnou sekeru.

„Je tvá?“ ptal se boháče.

„Ne, ta není má,“ odpověděl boháč. „Moje byla lepší.“

Stařík zmizel znovu pod vodou. Když vylezl, podával boháči stříbrnou sekeru.

„A co tahle, ta je tvá?“ ptal se.

„Ani ta není moje,“ odvětil boháč. „Má byla ještě lepší.“

Stařík se potopil pod vodu po třetí a tentokrát se vynořil se zlatou sekerou v rukou.

„Je tvá?“ ptal se boháče.

„Má, má!“ křičel boháč. „Už z dálky jsem ji poznal. Sem s ní, honem!“

Stařík mu sekeru nedal.

„Nezmýlil ses?“ ptal se. „Tam na dně leží ještě diamantová sekera. Možná, že to bude ta tvoje.“

„Ach, opravdu jsem se zmýlil,“ řekl boháč. „Tak silně se blyštěla na slunci, že jsem myslil, že je diamantová.“

Stařík potřásl vousem a zmizel pod vodou. Zlatou sekeru s sebou odnesl.

Zmizel pod vodou, ale zpátky se už nevrátil.

A boháč sedí na břehu až dodnes. Stále čeká, až mu stařík přinese diamantovou sekeru.

Přeložil Jaroslav Tichý

MÍČ

Slova: Milena Koloušková

Hudba: Asta Parmová

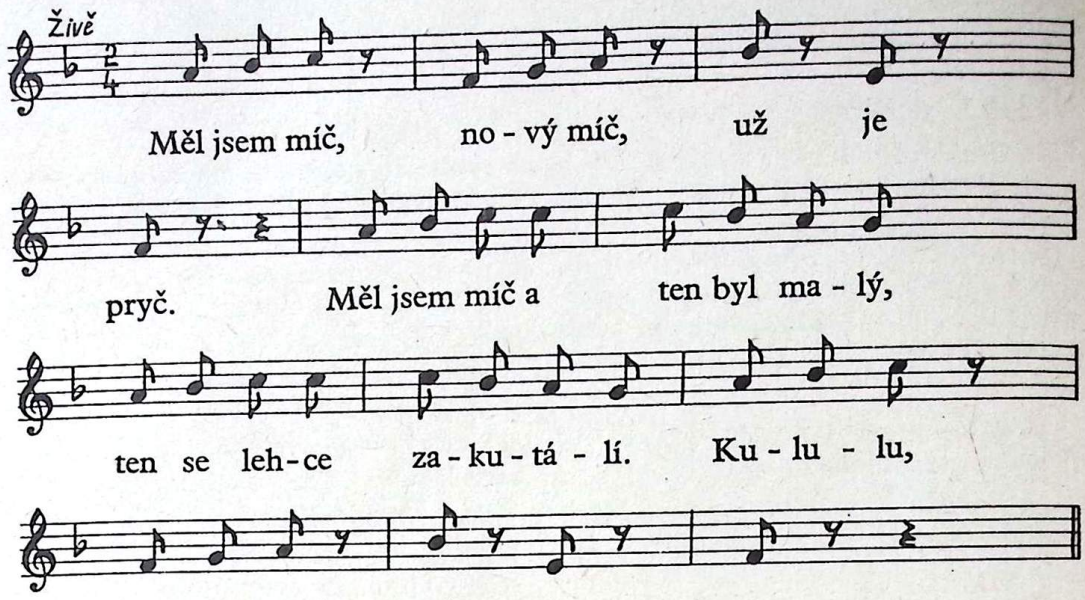

TRAKTORISTA

Hudba: Otakar Petřík

Slova: Jiří V. Svoboda

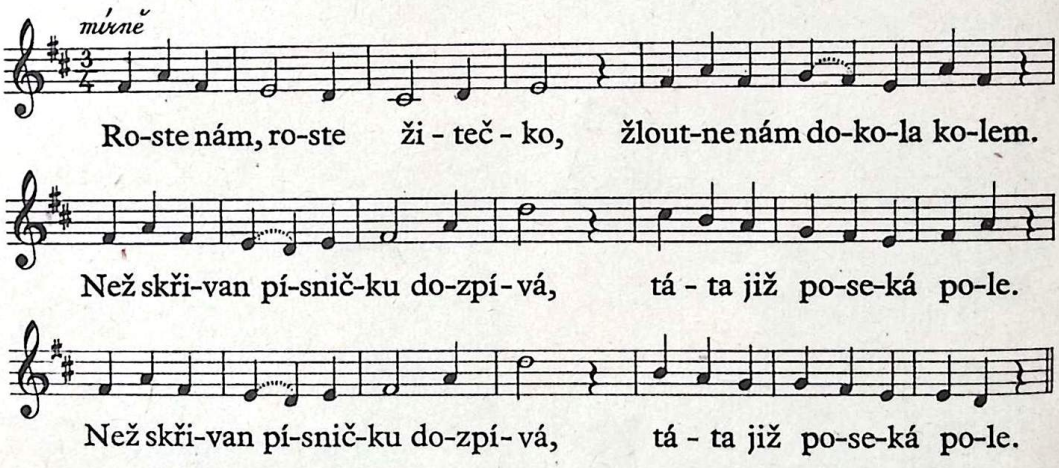

Jen zpívej, zpívej, skřivánku,
ej, budou bílé chleby.
Jednou jak táta vyorám
brázdy až k samému nebi.

Pozn.: ⌒ *— značí vázaně při 2. sloce*

S PLACHETNICÍ NA VODU

Většina z vás jistě umí složit jednoduchou papírovou lodičku. Ti, kteří to neumějí nebo pro ty, kteří to zapomněli, to ještě jednou zopakujeme. Lodičku skládáme z obdélníku papíru (pro naši plachetnici se hodí tvrdší papír) a celý postup skládání je vyobrazen v dvou obdélnících na našem obrázku.

Plachetnice. U lodičky ohneme špičku, která by nám vadila při upevňování lávky pro stožár. (Ohneme asi jednu třetinu.) Pevným svinutím papíru dostaneme stožár. Aby se nám neroztáčel, natřeme konec papíru před svinutím lepidlem. Podobně uděláme i vlaječku. Ovšem konec papíru ponecháme volný. Lávka na stožár s otvorem je ze silného papíru. Připevníme ji k loďce po prostrčení stožáru lepidlem nebo kancelářskými svorkami. Stožár zajistíme ještě zasunutím do skladu špičky loďky. Plachta je z papíru se dvěma otvory pro stožár. Lodičku můžete doplnit lanovím ze slabého provázku, vlaječkami, provazovým žebříkem z dřívek a pod.

Aby se vám plachetnice na vodě nepřevracela, nasypeme na její dno rovnoměrně písek. Jen tolik, kolik bude potřebovat loďka k vyvážení. Můžete si plachetnici i omalovat. Potom ji ovšem přetřete bezbarvým lakem, aby se barvy nesmyly a loďka rychle nepromočila.

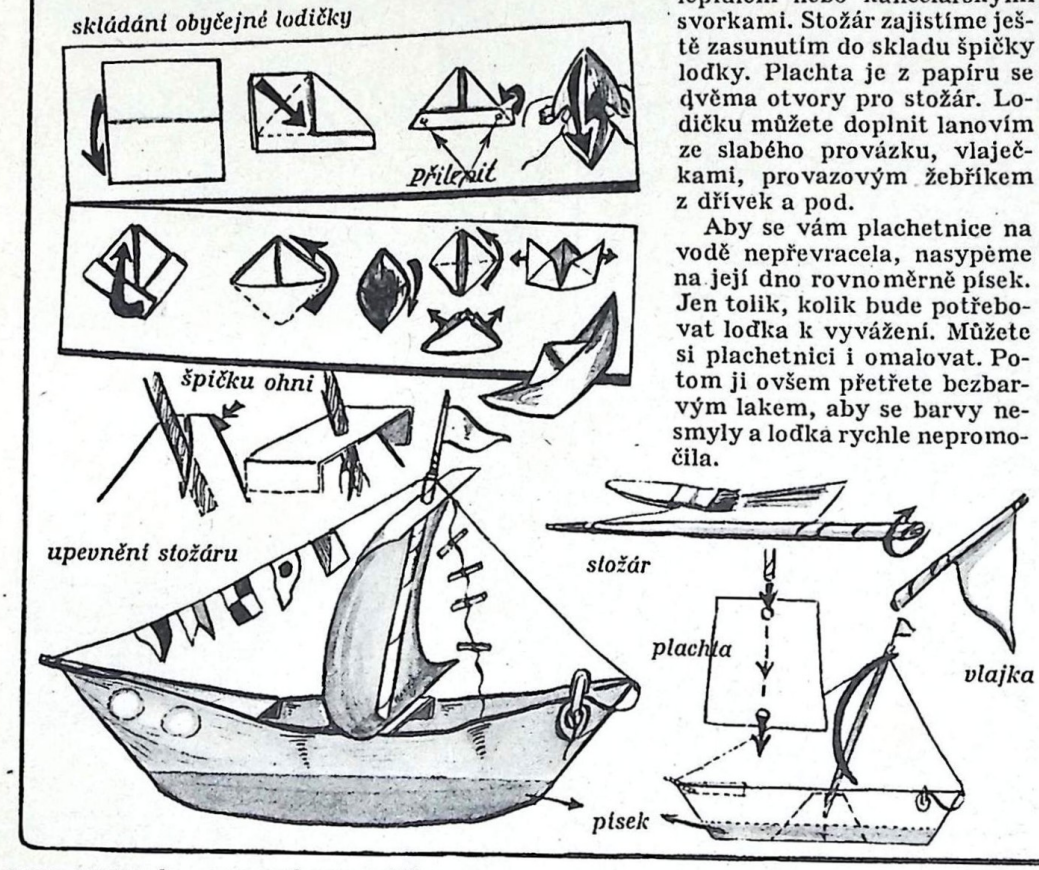

KDO VYHRÁL V JARNÍ SOUTĚŽI?

Mnozí z vás správně odpověděli, že kočičky rostou na jívě, že havrani sbírají na poli ponravy, že špačci hnízdí v dutých stromech, že pavouk má 8 nohou a že kobylka má uši na nohou. Listy byly z lípy, javoru, akátu a dubu a na dalším obrázku jste poznali olši, borovici a topol. 25 výhercům posíláme po pěkné knize:

1. Jan Hanuš, Ostrava, 2. Jitka Petersová, Rožnov, 3. Kája Vrbský, Hrob u Duchcova, 4. Josef Pecka, Stupná, 5. Zdeňka Zonková, Semnice, 6. Ilja Burian, Cheb, 7. Jan Bleša, Morkovice, 8. Věra Kracíková, Tetín, 9. Jarmila Lokvencová, Hronov, 10. Ludmila Kadlecová, Zňátky, 11. Jitka Šumšálová, Lipník nad Bečvou, 12. Václav Čapek, Bílé Podolí, 13. Pavel Dvořák, Mor. Budějovice, 14. Eliška Linhartová, Stříbro, 15. Vítězslav Knopp, Pustějov, 16. Pavel Bursa, Liberec, 17. Andulka Chaberová, Doksany, 18. Josef Buček, Olše, 19. Miroslav Kolařík, Chomýž, 20. Vlasta Suchá, Praha, 21. Helena Josefová, Praha, 22. Blanka Najmanová, Karlovy Vary, 23. Jaroslav Stohr, Brno, 24. Bohumír Veleba, Čučice, 25. Helena Kutálková, Brno.

Toto číslo ilustroval Antonín Pospíšil.

Řídí Jiří V. Svoboda s redakčním kruhem. (J. Alda, J. Binek, Dr J. Červenka, V. Chmelíř, O. Kryštofek, E. Kučerová, J. Otčenášek, O. Syrovátka.) Technická redaktorka Olga Fischerová.

Vydává ÚV ČSM v Mladé frontě. Tiskne SVOBODA, grafický závod, n. p., Praha XVI. Toto číslo vyšlo 15. června 1956. Vedoucí redaktor Jiří V. Svoboda. Cena jednotlivého čísla 60 hal. Redakce Štěpánská 61, Praha II, tel. 22-79-09. Administrace Praha 3 - Nové Město, tel. 22-41-41. Účet Státní banka československá č. 7—9404. Informace o předplatném podá každý poštovní úřad a doručovatel.

Rozšiřuje Poštovní novinová služba.

A - 07326

KDO JINÉMU JÁMU KOPÁ...
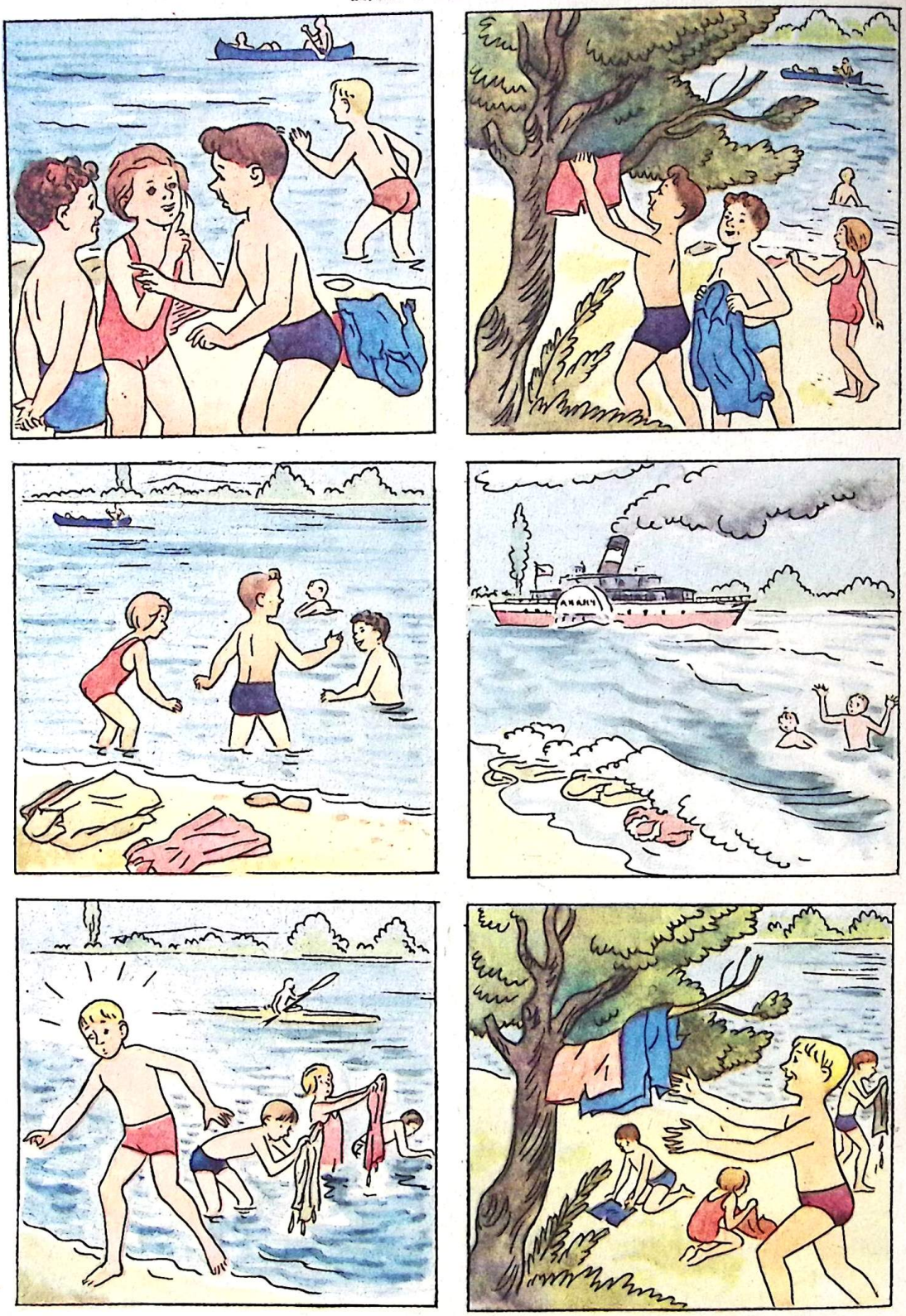
Kreslil Otakar Štembera